

N:o 61.

Af Herr F. T. Borg: Om ändring af § 14 i Riksdagsordningen.

Hvarje nation utvecklar sig från en mera materiel ståndpunkt till en mera andlig, i den mån kretsen för dess kunskap och erfarenhet vidgas, dess sedliga medvetande renas och höjes.

Tillämpad på det politiska lifvet, innebär denna kända sanning, att det personliga, det rent menskliga alltmer framträder och gör sig gällande gentemot materien, äfven i dessas mest betydande form, penningen, den må vara skapad af ärfd egendom, kapital eller arbete; intet folk kan undandraga sig denna naturlag, som förnuftet upptäckt och historien bekräftar.

Äfven i vår historia spåras öfverallt denna *personlighetens* storartade strid med och seger öfver materien; visserligen har striden hos oss alltid varit långvarigare, segern mera svårvunnen än hos de flesta andra, af naturen mera gynnade folk, emedan vårt lands nordliga läge och glesa befolkning ha med sig mera mörker och köld i andligt afseende, än hvad fallet är med nämnda nationer; men går utvecklingen hos oss långsamt, besparar den oss också många experiment, som andra nationer nödgas göra och ofta dyrt betala, medan vi utan svårighet kunna tillgodogöra oss resultaten af deras försök.

Så har vår utveckling i sekler fortskridit på ett jmförelsevis lugnt sätt. Till och med vår senaste stora politiska handling, representationsförändringen, genomfördes utan skakningar och utan att lemna efter sig någon djupare fiendtlighet de olika samhällsklasserna emellan. Har den ej gifvit alla de goda frukter, man af densamma väntade, har den dock ej varit fruktlös. Den utvidgade rösträtten, det förbättrade röstsättet m. m. har redan framkallat ett helt annat politiskt lif än som var möjligt under den fyrdelta representationen. Det var ock helt naturligt, att de

nya materiella, intelligenta och sedliga krafter, som genom den nya representationen indrogos i det offentliga lifvet och bortförandet derifrån af olämpliga och skadliga element skulle bereda samma lif ökad styrka och helsa, om ock åtskilligt i den nya Riksdagsordningen endast är en öfvergångsformation, som nationen ju förr dess hellre bör lemna och ersätta medelst tidsenliga bildningar, hvilka ock tvifvelsutan snart nog arbeta sig fram i folkmedvetandet och lagstiftningen.

Under den tid, som förgått efter senaste representationsförändring, har emellertid det politiska medvetandet, känslan af medborgerlig rätt, lika väl som af medborgerlig pligt, trängt djupare ned i de samhällslager, hvaraf svenska staten bildas. Hos stora grupper af medborgare har detta medvetande framkallat behof af så kallade politiska rättigheter, hvilka väl egentligen borde tillkomma hvarje myndig och välfrejdad samhällsmedlem, alldenstund förnuftet kräfver att alla med nämnda egenskaper böra deltaga i stiftandet af de lagar, de äro skyldige att lyda. Men enär erfarenheten visat, att nationerna hafva den största fördelen af att successive tillerkänna politiska rättigheter åt dem, som deraf äro i saknad, har man hos oss i allmänhet inskränkt sig till att påyrka den politiska valrättens utsträckning till en hvar, som betalar skatt till kommun och stat. Motioner härom hafva tid efter annan framkommit från olika delar af landet och vunnit ganska mycket erkännande inom representationen, utan att dock hafva blifvit af densamma slutligen gillade och antagna.

Men långt ifrån att här af afskräckas, hafva de från politisk valrätt uteslutna folkklasserna i allt flera och större kretsar uttalat sig för ifrågavarande reform, samt senast i en af Linköpings arbetareförening uppsatt petition till Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit om framläggande af förslag i denna angelägenhet. Omkring 30 arbetareföreningar hafva dels bifallit Linköpings arbetareförenings förslag om valrättens utsträckning till hvarje myndig och välfrejdad samhällsmedlem, dels uttalat sig för valrättens utsträckning till enhvar, som erlägger skatt enligt 2:dra art. i Bevillningsförordningen. Äfven från många andra håll hafva jemnt och ständigt förnummits röster, som yrkat, att de kommunalt berättigade, men politiskt oberättigade, deribland flertalet af landets folkskollärare, hvilka man har att tacka för den allmänna bildning sjelfva representationens majoritet eger, måtte inträda i politiskt myndighetstillstånd, liksom äfven många andre, hvilkas gagnande verksamhet, insigt, redbarhet och fosterlandskärlek göra dem skicklige och lämplige att åtnjuta fulla statsborgerliga rättigheter.

Antalet af dem, som egde valrätt till Andra Kammaran, enligt »Sveriges officiella Statistik i sammandrag 1877», uppgick omkring 1871 till 236,120, medan de, som vid samma tid utöfvade kommunalrösträtt, på landet och i städerna, utgjorde tillsammans 463,739 personer. Då den officiella statistiken ej, så vidt känt är, lemnat några senare uppgifter från detta område, men proportionen mellan de kommunalt och de politiskt röstberättigade sannolikt är ungefär densamma, som ofvan anförda siffror angifva, är cirka *halfva antalet* af kommunalt myndige politiskt omyndige. Dessa, i medborgerligt hänseende vanlottade, bidraga dock, i förhållande till sina tillgångar, lika mycket till statens behof som de mera bemedlade folkklasserna och bära än mer än dessa dagens tunga och hetta samt äro ock skyldige att offra sitt lif för fosterlandet, när så befallas; och likväl äro dessa talrike statsmedlemmar, lika redbare och genom sitt arbete lika viktige för staten som de röstberättigade, utestängde från den politiska lagstiftningen, ty deras betydelse för tillsättandet af Första Kammaran är icke nämnvärd.

Man invänder mot beviljandet af politiska rättigheter åt dem, att de, hvad Andra Kammarans tillsättande angår, skulle erhålla ett alltför stort inflytande och kanske sjelfve der till en stor del komma att representera; men en dylik farhåga saknar stöd af erfarenheten; ty det har visat sig i alla stater, hvarest den politiska makten hvilar på en bred folklig grundval, att folkrepresentanter mycket sällan väljas bland de mindre förmögne, utan nästan alltid bland dem, som, jemte mera bildning, ega större förmögenhet, eller bådadera. »Småborgare» och »småbönder» se gerna upp till de större, när det gäller att i lagstiftningen föra talan, enär de förre i allmänhet sakna det sjelfförtroende, det förtroende till sina närmaste likar, den talförhet, den insigt och erfarenhet med flera egenskaper, som fordras hos den offentlige mannen, men hvilka icke, eller icke i lika hög grad, äro nödvändige för att skapa skarpsynte och ärlige valmän.

För att således tillgodogöra fosterlandet en betydande del af de krafter i materielt och andligt hänseende, hvilka nu ligga obrukade, och då dessa krafters användning i statslifvet ej på något sätt bör kunna anses medföra vådor, utan tvärtom är egnad att stärka staten genom att tillfredsställa ett rättvist och billigt kraf, skulle jag ej tveka att föreslå den politiska rösträttens utsträckning till hvar och en myndig och välfrejdad samhällsmedlem; men enär denna åsigt ännu icke inträngt i det allmänna medvetandet och sålunda, om den blefve tillämpad, säkerligen skulle väcka missnöje och möta ett afgjordt motstånd i landet, vill jag inskränka mig till att föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte tillerkänna *valrätt åt en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man.*

I fall detta förslag har lyckan att vinna Riksdagens och Kongl. Maj:ts bifall, skall det icke blott utestänga möjliga socialistiska och kommunistiska anlopp och tillfredsställa stora grupper af nu tillbakasatte medborgare, utan ock tillföra fosterlandet nya politiska krafter samt bringa Sveriges politiska tillstånd i jemnhöjd med Norges och Danmarks.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, tager jag mig friheten föreslå, att 14 § i Riksdagsordningen erhåller nedanstående lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man, hvilken antingen eger eller med stadgad åborätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst femhundra kronor, eller för lifstid eller för minst fem år arrenderar jordbruksfastighet till taxeringsvärde, ej understigande tretusen kronor, eller ock erlägger till staten bevillning för en till minst fyrahundra kronor uppskattad årlig inkomst.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

F. T. Borg.